

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
КОМІТЕТ З ПИТАНЬ ОСВІТИ, НАУКИ ТА ІННОВАЦІЙ

Р І Ш Е Н Н Я

До протоколу № 68
від 02 червня 2021 року

Про проект Закону України
“Про підтримку іноземців та осіб без громадянства, які зазнали
політичних переслідувань у країні громадянської належності
або постійного проживання”
(реєстр. № 5194 від 02.03.2021)

Головним Комітетом з опрацювання цього законопроекту є Комітет Верховної Ради з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин.

Відповідно до Пояснювальної записки до законопроекту його метою є створення умов для іноземців, які зазнали політичних переслідувань у державі свого громадянства або постійного проживання, яку віднесено в порядку, визначеному цим Законом, до Переліку держав, у яких тимчасово відсутнє демократичне урядування та мають місце політичні переслідування, для отримання ними у спрощеному порядку дозволу на імміграцію, права постійного проживання на території України та громадянства України, сприяння вступу (переведення) до українських закладів вищої освіти та отримання податкової пільги в окремих випадках.

Проектом Закону України передбачено, зокрема:
затвердження Кабінетом Міністрів України за поданням Міністерства закордонних справ України Переліку держав, у яких тимчасово відсутнє демократичне урядування і в яких мають місце політичні переслідування фізичних осіб (далі-Перелік);

визначення форм підтримки іноземців та осіб без громадянства, які зазнали політичних переслідувань у країні громадянської належності або постійного проживання, віднесеної до Переліку;

внесення змін до ряду законодавчих актів з метою отримання у спрощеному порядку дозволу на імміграцію, права постійного проживання на території України, громадянства України та сприяння переведенню до закладів вищої освіти України.

Так, проект Закону передбачає доповнення статей Закону України **“Про громадянство України”** у частині можливості подання декларації про відмову від

іноземного громадянства особи, яка зазнала політичних переслідувань на території держави, внесеної до Переліку держав, у яких тимчасово відсутнє демократичне урядування і в яких мають місце політичні переслідування фізичних осіб, встановлення строку безперервного проживання для такої категорії осіб на території України, непоширення на таких осіб вимоги про володіння державною мовою.

Законопроект також передбачає доповнення до статей Закону України **“Про імміграцію”** у частині переліку міграції по квотах фізичними особами, які зазнали політичних переслідувань у країні свого громадянства або постійного проживання, які набули право власності шляхом укладення договору купівлі-продажу на об’єкт житлової нерухомості на суму не менше 80 (вісімдесяти) тисяч доларів США, що повністю сплачена на момент укладення такого договору, або відкрили депозит в українському державному банку на суму, еквівалентну не менше 60 (шістдесяти) тисячам доларів США строком щонайменше на два роки без можливості дострокового зняття вкладу, а поза квотою – членами сімей таких осіб. Це також є підставою для отримання посвідки на тимчасове проживання. Крім того, передбачається скорочення строків розгляду заяв таких осіб – не більше двох місяців.

Реалізація положень, визначених законопроектом, на думку його авторів, не потребуватиме додаткових витрат з Державного бюджету України, але може мати опосередкований вплив на показники дохідної й видаткової частини бюджету.

Прийняття проекту Закону сприятиме залученню в Україну підприємців, висококваліфікованих спеціалістів, зокрема фахівців у сфері інформаційних технологій та інновацій, імміграція яких відповідає інтересам України, та членів їх сімей.

Міністерство фінансів України вважає, що законопроект потребує доопрацювання з урахуванням зауважень Міністерства фінансів України щодо виключення пункту 7 статті 5 проекту Закону України.

На думку фахівців Міністерства фінансів України, реалізація положень законопроекту може призвести до втрат бюджету у зв’язку з наданням податкових пільг.

Зокрема, статтею 5 законопроекту встановлюються форми підтримки іноземців та осіб без громадянства, які зазнали політичних переслідувань у країні громадянської належності або постійного проживання, віднесені до Переліку держав, у яких тимчасово відсутнє демократичне урядування і в яких мають місце політичні переслідування фізичних осіб, серед яких надання податкових пільг (пункт 7).

Проте надання податкових пільг іноземцям та особам без громадянства може призвести до втрат бюджету. Вартісну величину впливу на показники бюджетів розрахувати неможливо за відсутності вихідних даних.

Крім того, відповідно до Меморандуму про економічну та фінансову політику, укладеного з Міжнародним валютним фондом 02.06.2020 р., Україна взяла на себе зобов’язання утримуватися від запровадження нових звільнень від сплати податків або податкових пільг.

Відтак, Міністерство фінансів України пропонує пункт 7 статті 5 проекту Закону України виключити.

Варто також зазначити, що положення проекту Закону не узгоджуються із статтею 27 Бюджетного кодексу України у частині надання суб'єктом права законодавчої ініціативи фінансово-економічного обґрунтування до законопроекту.

Міністерство освіти і науки України звертає увагу на такі аспекти.

Так, пунктом 4 розділу II Прикінцевих та перехідних положень законопроекту пропонується доповнити частину четверту статті 46 Закону України “Про вищу освіту” новою частиною 4-1 такого змісту:

“4-1. Переведення здобувачів вищої освіти з країн, внесених до Переліку держав, у яких тимчасово відсутнє демократичне урядування і в яких мають місце політичні переслідування фізичних осіб, відповідно до Закону України “Про підтримку іноземців та осіб без громадянства, які зазнали політичних переслідувань у країні громадянської належності або постійного проживання”, здійснюється протягом одного місяця з моменту отримання відповідної заяви, відповідно до вимог, встановлених законом.

Переведення здобувачів вищої освіти здійснюється з урахуванням вимог до вступників на відповідні освітні Програми”.

Міністерство освіти і науки України не підтримує пропонуване положення, оскільки переведення із закордонних закладів не здійснюється. Здобувачі вищої освіти, які здобували освіту у закордонних закладах вищої освіти, для продовження здобуття вищої освіти відраховуються із закордонних закладів освіти і поновлюються у закладах вищої освіти України.

Міністерство закордонних справ України не підтримує зазначений проект Закону з таких причин.

По-перше, законопроект порушує принцип правової визначеності. Так, потребує юридичного визначення термінологічна конструкція “демократичне урядування”, яка наразі відсутня у чинному законодавстві України.

По-друге, проект Закону є незбалансованим і таким, що містить ознаки поточних та прогнозованих загроз національній безпеці та національним інтересам України з урахуванням зовнішньополітичних та внутрішніх умов відповідно до розділу II Стратегії національної безпеки України.

Законопроект, окрім деяких сусідніх країн, може охоплювати значну кількість громадян іноземних держав Азії, Африки, Латинської Америки, де у тій чи іншій формі “тимчасово відсутнє демократичне урядування та в яких мають місце політичні переслідування”, чим створюється загроза надмірної міграції з держав з недемократичною формою урядування.

По-третьє, затвердження Кабінетом Міністрів України Переліку держав, у яких тимчасово відсутнє демократичне урядування, спричинить напруженість у двосторонніх відносинах із низкою держав, у тому числі тими, які традиційно є торговельно-економічними партнерами України. Окрім того, внесення певних держав до такого Переліку навіть “на підставі висновків авторитетних міжнародних організацій, авторитетних міжнародних громадських організацій, що працюють у сфері оцінки політичних свобод та моніторингу прав людини”, далеко не завжди відповідає національним інтересам та національній безпеці України.

Визнання всіх громадян і резидентів певної країни такими, що зазнають політичних переслідувань, є неприйнятним.

По-четверте, в аспекті міжнародного гуманітарного права предмет правового регулювання вже врегульовано чинними нормативно-правовими актами та правовими механізмами, зокрема законами України “Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту”, “Про громадянство України”.

По-п’яте, у законопроекті двічі визначаються кола осіб, яких будуть стосуватися пільги щодо отримання дозволу на проживання, громадянства України, освіти тощо. Так, згідно зі статтею 1 законопроекту “дія цього Закону поширюється на іноземців та осіб без громадянства, які зазнали політичних переслідувань у країні громадянської належності або постійного проживання, внесеної в порядку, визначеному цим Законом, до Переліку держав, у яких тимчасово відсутнє демократичне урядування та в яких мають місце політичні переслідування фізичних осіб”. Відповідно до статті 4 проекту Закону “фізичні особи, які є громадянами або особами, що постійно проживають у державі, внесеної до Переліку, вважаються такими, що зазнають політичних переслідувань”. Такі визначення є суперечливими за своїм змістом.

Міністерство соціальної політики України, враховуючи, що законопроект за реєстр. № 5194 сприятиме залученню в Україну підприємців, висококваліфікованих спеціалістів, зокрема фахівців у сфері інформаційних технологій та інновацій, імміграція яких відповідає інтересам України, та членів їх сімей, в цілому підтримує зазначений законопроект.

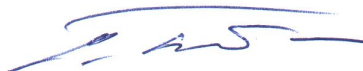
Підкомітет з питань вищої освіти, розглянувши та обговоривши на засіданні 12 травня 2021 р. зазначений законопроект, а також, беручи до уваги висновки Міністерства фінансів України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства закордонних справ України, Міністерства соціальної політики України, рекомендує його відхилити.

Враховуючи зазначене, **Комітет з питань освіти, науки та інновацій вирішив:**

1. Рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 3 частини першої статті 114 Регламенту Верховної Ради України проект Закону України про підтримку іноземців та осіб без громадянства, які зазнали політичних переслідувань у країні громадянської належності або постійного проживання (реєстр. № 5194 від 02.03.2021 р.), поданий народним депутатом України Ясько Є.О. та іншими народними депутатами України, повернути суб’єктам права законодавчої ініціативи на доопрацювання.

2. Направити це Рішення Комітету Верховної Ради України з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій у Донецькій, Луганській областях та Автономної Республіки Крим, міста Севастополя, національних меншин і міжнаціональних відносин, який є головним з опрацювання цього законопроекту.

Голова Комітету

Сергій Бабак